

جنبش دانشجویی در دوره تازه

رضا مقدم - ۷ نوامبر، ۱۶ آبان ۱۳۸۸

جنبش دانشجویی که با باز شدن دانشگاهها بسیار گسترده تر از سالهای قبل آغاز شد نشانی از فروکش ندارد و به سرعت به دانشگاههایی سرایت کرده که در اعتراضات دانشجویی سالهای گذشته حتی چندان نقش و حضوری نداشتند. این گسترده‌گی ناشی از تغییر دینامیسم جنبش دانشجویی امسال نسبت به سالهای گذشته است. جنبش دانشجویی اکنون دینامیسم و شعارهای خود را مستقیماً از جنبش اعتراضی ضد دیکتاتوری که قبل از بازگشایی دانشگاهها در خیابانها جریان داشت می‌گیرد. در واقع دانشجویانی که در اواخر سال تحصیلی گذشته و یا قبل از بازگشایی دانشگاهها بعنوان بخشی از توده مردم در اعتراضات خیابانی شرکت داشتند اکنون همان اعتراضات را اما بعنوان دانشجو در چهار دیواری دانشگاهها ادامه می‌دهند. این ریشه دینامیسم یکسان و شعارهای یکسان جنبش دانشجویی با جنبش عمومی ضد دیکتاتوری در دوره تازه است. اعتراضات دانشجویی کنونی ادامه جنبش آزادیخواهانه مردمی علیه دیکتاتوری و استبداد است که با تظاهرات های میلیونی خود را به جهانیان شناساند و قبل از هر چیز مهر باطلی بود بر تحلیلهایی که پایه های عمیق این جنبش را بر اعتراض به سی سال حاکمیت نحس و خونبار رژیم اسلامی نمی‌دیدند.

اعتراضات دانشجویی کنونی هم از زاویه تعداد دانشگاهها و هم تعداد دانشجویان شرکت کننده چنان گسترده است که در گنجایش هیچ یک از تشکلهای فعلی دانشجویی نیست که بتوانند بر آن تاثیرات موثر بگذارند و یا آنرا هدایت کنند. همه تشکلهای فعلی دانشجویی (چه چپ و چه لیبرال و چه اسلامی) نسبت به تعداد دانشجویان تنها معدودی عضو دارند و اساساً تشکلهای نخبه گان هستند و در بهترین حالت مطابق نیازهای همان دورانی بودند که اعتراضات دانشجویی در برگیرنده توده وسیع دانشجویان نبود. امروز اوضاع بنیاداً تغییر کرده است و جنبش دانشجویی به تشکلهایی نیاز دارد که پاسخگوی مسائل مبارزات توده ای ضد دیکتاتوری کنونی باشد.

اکنون با به میدان آمدن توده وسیع دانشجو به جلوی صحنه اعتراضات، جنبش دانشجویی به تشکلهایی نیاز دارد که همین توده دانشجو را متشکل کند. این توده عظیم دانشجو باید به انحاء گوناگون متشکل شود و در سطح دانشکده، دانشگاه و ابعاد شهری و سراسری به هم پیوندد و درباره مبارزات و خواستهای آن و چگونگی ادامه جنبش خود تصمیم بگیرد. سپاه پاسداران می‌پندارد که با ایجاد محدودیت بیشتر برای تشکلهای دانشجویی فعلی و با دستگیری، شکنجه، اخراج و ستاره دار کردن فعالین آن می‌تواند خللی بر اعتراضات دانشجویی ایجاد کند. در صورتیکه این تشکلهای فعالین آن که نقش موثر و محوری در سازماندهی اعتراضات دانشجویی در سالهای گذشته داشتند نقش محرک و رهبری در مبارزات فعلی ندارند و لذا اعتراضات دانشجویی علیرغم این سرکوبها با شدت و حدت هر چه بیشتری ادامه یافته و می‌یابد.

تنها در صورت ایجاد تشکلهایی که بتواند در بر گیرنده توده وسیع دانشجویی باشد که هم اکنون بدنه اصلی اعتراضات هستند، دانشجویان قادر می‌گردند برای خواستها و مطالبات صنفی و سیاسی خود و نحوه مبارزه برای دستیابی به آنها برنامه ریزی و تصمیم گیری کنند؛ و بعنوان یکی از جنبش های میلیونی و اساسی جامعه و در کنار جنبشهای دیگر اجتماعی به ویژه جنبش

کارگری و جنبش زنان، با قدرت در سرنوشت جنبش ضد دیکتاتوری فعلی تاثیر گذارند. قبلا تشکلهای نخبه گرا با نوع اعتراضات دانشجویی که در بر گیرنده توده دانشجویان نبود خوانایی داشت اما اکنون این تشکلهای با نیاز مبرم مبارزات فعلی خوانایی ندارند. جنبش توده ای فعلی ایجاد تشکل توده ای را اقتضا می کند و تنها در این صورت است که توده عظیم دانشجویان بر سرنوشت جنبش خود حاکم می گردند و در عین شرکت فعال در جنبش ضد دیکتاتوری جاری صرفا دنباله رو وقایع نمی شوند و این قدرت را می یابند تا در نحوه ادامه و تعیین سرنوشت آن نقش موثری بازی کنند.

اصلاح طلبان حکومتی و مشخصا موسوی دانشجویان و کلا کلیه شرکت کنندگان در جنبش عمومی آزادیخواهانه مردم را غیر متشکل می خواهند. اهدافی که اصلاح طلبان و موسوی برای سر انجام جنبش جاری دارند ایجاب می کنند که مردم بصورت توده بی شکل و در چهارچوب روابط فامیلی و دوستانه در جنبش شرکت کنند. این توده بی شکل طبعاً قدرت دخالت در تعیین سرنوشت و آینده این جنبش را ندارد و این از نظر ساختاری با اهداف آنها برای حفظ جمهوری اسلامی نه یک کلمه کم و یک کلمه زیاد خوانایی دارد. اصلاح طلبان پنهان نمی کنند که هرگاه خامنه ای و سپاه پاسداران با آنها به تعامل برسند اهداف خود را تحقق یافته می دانند. هدف اعلام شده آنها استفاده از ظرفیتهای قانون اساسی رژیم اسلامی است که ادعا دارند اکنون مواد مربوط به حقوق مردم آن اجرا نمی شود و چرخه تغییر قدرت در میان جناحهای حکومتی در قوه مجریه و مقننه رعایت نمی گردد.

انتظار اصلاح طلبان و موسوی این است که جنبش ضد دیکتاتوری جاری کودتاچیان را در تنگنا قرار دهد تا در جناح راست هم انتقاد به احمدی نژاد و حامیان پاسدارش افزایش یابد و علنی شود و از این طریق یک جریان از میان شخصیت های هر دو جناح راست و اصلاح طلب شکل گیرد و مصالحه ای انجام شود. تا آن روز اصلاح طلبان و موسوی به جنبش جاری ضد دیکتاتوری نیاز دارند هم برای دست یابی به اهدافشان و هم حتی برای حفظ جان و امنیت خانواده خود. به همین دلیل موسوی و سران اصلاح طلبان چنان از آینده خود بیمناکند که حتی از جناح های دیگر این جنبش که اهداف دیگری دارند و در شعارهایشان آشکارا خواهان طرد کامل دیکتاتوری و استبداد هستند مستقیماً انتقاد نمی کنند بلکه تنها اثباتاً خواست خود مبنی جمهوری اسلامی نه یک کلمه کم و نه یک کلمه زیاد را بیان می کنند. با جدی شدن و قدرت یافتن خط سازش انتقاد اصلاح طلبان و موسوی علیه به اصطلاح "زیاده روی و افراطی گری" جنبش ضد دیکتاتوری صریح و مستقیم می شود و افزایش می یابد تا زمینه را برای آشتی با خامنه ای و سپاه را فراهم آورند.

اینکه بین موسوی و اصلاح طلبان با دیکتاتور مصالحه ای صورت گیرد به فاکتورهای زیادی و از جمله به قدرت جنبش ضد دیکتاتوری بستگی دارد. موسوی و اصلاح طلبان خواهان متشکل شدن جنبش های اجتماعی و از جمله جنبش دانشجویی نیستند و آنها را تنها در چهارچوب روابط و مناسبات فامیلی و دوستانه می خواهند تا در موقع مصالحه احتمالی آنها با خامنه ای و سپاه، مقاومت متشکلی در مقابل آشتی شان صورت نگیرد. آن توده مردم غیر متشکل که خواهان به زیر کشیدن دیکتاتور هستند و عبور از رژیم اسلامی و ولی فقیه برایشان خط قرمزی نیست، در هنگام آشتی اصلاح طلبان و موسوی با خامنه ای و سپاه بیشتر سرخورده خواهند شد زیرا ابزار کافی برای ادامه جنبش ضد دیکتاتوری را ندارند. متشکل شدن جنبش های اجتماعی و منجمله دانشجویان در شرایط کنونی که هنوز راه سازشی که مورد قبول دو طرف باشد هنوز جدی و قوی نیست هم جنبش

جاری را قوی و نقشه مند و سازمان یافته می کند و هم در روز آشتی مورد انتظار موسوی و اصلاح طلبان باعث سرخوردگی وسیع نخواهد شد چرا که این جنبش ها و از جمله دانشجویان از چنان تشکل و سازمانی برخوردار خواهند بود که جنبش ضد دیکتاتوری را تا سرانجام نهایی آن که سرنگونی رژیم اسلامی است ادامه دهند.

هر جنبش برای اینکه به اهداف عینی خود برسد تشکل متناسب خود را نیز می طلبد. آن نوع سازمان یافتگی که موسوی آنرا شبکه های اجتماعی می نامد و شامل مناسبات و روابط خانوادگی و دوستانه میشود مناسب اهداف سازشکارانه ای است که برای آشتی با خامنه ای و سپاه دارند. جنبشی که موسوی و اصلاح طلبان می خواهند باید آنقدر قوی گسترده باشد که خامنه ای و سپاه را به عقب نشینی وادارد اما نباید متشکل باشد تا در مقابل آشتی و سازش بتواند مقاومت کند و جنبش ضد دیکتاتوری را ادامه بدهد. بر عکس از نظر منافع آزادیخواهانه توده مردم تشکل ضامن پیروزی این جنبش است.

چپ در جنبش دانشجویی

با عروج جنبش ضد دیکتاتوری و فعال شدن دانشجویان، جناح چپ جنبش دانشجویی در موقعیت کاملاً متفاوتی قرار گرفته است. در کمتر از دو ماه از آغاز سال تحصیلی اعتراضات دانشجویان از نظر کمی (هم تعداد دانشگاهها و هم تعداد دانشجویان) بسیار بیشتر از اعتراضات چندین ساله گذشته بوده است و هم از نظر کیفیت با شعار مرگ بر دیکتاتور، خامنه ای را هدف قرار داده که ستون اصلی رژیم اسلامی است و نظیر مرگ بر شاه در انقلاب ۱۳۵۷ است.

بر خلاف دوره قبل، اوضاع ایجاب می کند تا جناح چپ جنبش دانشجویی اهداف و روشهای خود را مطابق مقتضیات تأثیر گذاری بر جنبش ضد دیکتاتوری تغییر دهد. مرز رشد و گسترش سریع جناح چپ جنبش دانشجویی نیز اساساً در همین نحوه پاسخگویی به مسائل جنبش جاری است. کل جنبش دانشجویی باید با خبر و آگاه شوند که جناح چپ جنبش دانشجویی خواهان به سرانجام رساندن و تحقق عملی مرگ بر دیکتاتور است که خود جنبش دانشجویی بعنوان یکی از شعارها و اهداف خود مطرح می کند. جنبش دانشجویی اکنون بخشی از یک جنبش گسترده مردمی علیه دیکتاتوری است و اینرا در شعارها و مبارزات خود آشکارا بیان می کند. جنبش دانشجویی لازم است تا از شعارها و روشهای جناح چپ جنبش دانشجویی برای تحقق همین اهدافی که کل جنبش دانشجویی در مقابل خود گذاشته آگاه شود و بتواند آنرا با برنامه ها و روشهای جناحهای دیگر جنبش دانشجویی برای رسیدن به همین هدف مقایسه کند. جناح چپ جنبش دانشجویی باید روشهای خود را با دیگر جریانهای این جنبش برای تحقق به خواست پایان دادن به دیکتاتوری مقایسه کند و پلاتفرمهای سیاسی متناظر با هر یک را توضیح دهد. آنچه که اکنون می تواند منشا و محور آگاهی در جنبش دانشجویی گردد نشان دادن ناتوانی موسوی و اصلاح طلبان در تحقق بخشیدن به خواست طرد دیکتاتوری است. بیان دلایل سیاسی و طبقاتی ناتوانی موسوی و اصلاح طلبان برای طرد دیکتاتوری که یکی از اهداف جنبش دانشجویی است خود زمینه ساز اتخاذ مشی سوسیالیستی در جنبش دانشجویی است.

به تاخیر افتادن زمان آشتی موسوی و اصلاح طلبان با دیکتاتور باعث رادیکال تر و آگاه تر شدن هر چه بیشتر جنبش دانشجویی خواهد شد. جنبش دانشجویی برای تحقق خواست خود که طرد دیکتاتوری است باید در ابعاد میلیونی متشکل شود تا هم پر قدرت

تر مبارزه کند و هم چنانچه زمان سازش موسوی و اصلاح طلبان با دیکتاتور سر برسد لطمه کمتری ببیند و قادر باشد جنبش ضد دیکتاتوری را در کنار دیگر جنبش های اجتماعی ادامه دهد. جناح چپ جنبش دانشجویی می تواند بیشترین نقش را در ایجاد تشکلهای واقعا توده ای دانشجویی داشته باشد و در مقام مقایسه، ناتوانی تاریخی و طبقاتی موسوی و اصلاح طلبان در همراهی تا پایان با جنبش دانشجویی را برای فائق آمدن بر دیکتاتور و دیکتاتوری را با متانت و بروشنی نشان دهند. این می تواند استراتژی جناح چپ جنبش دانشجویی در جنبش ضد دیکتاتوری باشد و خط و مرز دوری و نزدیکی با جریانات دیگر.

خلاصه آنکه پایان دادن به دیکتاتوری و تحقق شعار مرگ بر خامنه ای یکی از اهدافی است که جنبش دانشجویی آشکارا آنرا بیان میکند. کارکرد سیاسی شعار مرگ بر خامنه ای معادل همان شعار مرگ بر شاه است که در انقلاب ۱۳۵۷ بعنوان خواست پایان دادن به نظام سلطنتی بیان میشد. جنبش دانشجویی باید از هم اکنون آگاه و مطلع باشد که موسوی و اصلاح طلبان برای عملی ساختن این شعارها تا پایان با آنها نخواهند بود. موسوی و اصلاح طلبان هنگامی که به "مشروطه" خود برسند با دیکتاتور سازش و آشتی می کنند و می کوشند جنبش ضد دیکتاتوری را در چهارچوب منافع رژیم رام و بی خاصیت کنند. جنبش دانشجویی باید از هم اکنون خود را برای روزی که موسوی و اصلاح طلبان از جنبش ضد دیکتاتوری کناره می گیرند آماده کند تا کمترین لطمه به جنبش ضد دیکتاتوری بخورد. برای این کار باید بروشنی از دلایل ناتوانی طبقاتی و تاریخی عدم همراهی تا به پایان موسوی و اصلاح طلبان برای طرد دیکتاتوری آگاه شوند؛ باید با سازمان یافتن در تشکل های توده ای خود قدرت کافی برای مقاومت در مقابل آشتی موسوی و اصلاح طلبان با دیکتاتور داشته باشند؛ تا هم از سرخوردگی ناشی از آشتی موسوی و اصلاح طلبان با دیکتاتور جلوگیری کنند و قادر شوند جنبش ضد دیکتاتوری را در کنار وسیع ترین توده های مردم و دیگر جنبش های اجتماعی تا تحقق کامل آن یعنی سرنگونی رژیم اسلامی است ادامه دهند. چپ در جنبش دانشجویی می تواند ایفای نقش برای تحقق این امر را سرلوحه اهداف خود در دوره جاری قرار دهد.

به نقل از به پیش! شماره ۴۸، دوشنبه ۱۸ آبان ۱۳۸۸، ۹ نوامبر ۲۰۰۹